

จากข้อบังคับแพทยสภาสู่การปฏิบัติ

ข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการยุติการตั้งครรภ์ทางการแพทย์ฉบับใหม่

ตามมาตรา ๓๐๕ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ๒๕๕๖

ข้อบังคับใหม่	ขยายความ
<p>ข้อ ๔ ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมสามารถยุติการตั้งครรภ์ได้ตามหลักเกณฑ์ดังนี้</p> <p>(๑) การยุติการตั้งครรภ์ตามมาตรา ๓๐๕ (๑) แห่งประมวลกฎหมายอาญา เป็นกรณีที่ต้องกระทำเนื่องจาก</p> <p>(ก) ปัญหาสุขภาพทางกายของหญิงตั้งครรภ์ หรือ</p> <p>(ข) ปัญหาสุขภาพทางจิตของหญิงตั้งครรภ์ ซึ่งจะต้องได้รับการรับรองหรือเห็นชอบจากผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่ไม่ใช่ผู้กระทำการยุติการตั้งครรภ์ อย่างน้อยหนึ่งคน</p> <p>(๒) การยุติการตั้งครรภ์ตามมาตรา ๓๐๕ (๒) แห่งประมวลกฎหมายอาญา มีหลักเกณฑ์ ดังนี้</p> <p>(ก) ทารกที่คลอดออกมามีความเสี่ยงอย่างมากที่จะมีความผิดปกติ</p>	<p>ข้อ ๔</p> <p>มาตรา ๓๐๕ (๑) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากหากหญิงตั้งครรภ์ต่อไปจะเสี่ยงต่อการได้รับอันตรายต่อสุขภาพทางกายหรือ จิตใจของหญิงนั้น กฎหมายใหม่แยกปัญหาสุขภาพ กายและใจ ออกจากกัน</p> <p>(ก) ปัญหาสุขภาพทางกายของหญิงตั้งครรภ์นั้น แพทย์ผู้ยุติการตั้งครรภ์อาจปรึกษาแพทย์ผู้เกี่ยวข้องเพื่อประเมินสุขภาพ/ปรับยา/หรือร่วมดูแลก่อนยุติการตั้งครรภ์</p> <p>(ข) ปัญหาสุขภาพทางจิตของหญิงตั้งครรภ์ จะต้องมีข้อมูลเรื่องการประเมินสุขภาพจิต และลงบันทึกการวินิจฉัยไว้ในเวชระเบียน โดยต้องได้รับการรับรองหรือเห็นชอบจากแพทย์อีกคนที่ไม่ใช่ผู้ทำการยุติการตั้งครรภ์</p> <p>การคัดกรองโรคซิมเสร์้า อาจใช้แบบคัดกรองของกรมสุขภาพจิต: 2Q, 9Q ถ้าได้คะแนนตั้งแต่ 13 ขึ้นไปสมควรส่งพบแพทย์เพื่อดูแลเรื่องซิมเสร์้า</p> <p>มาตรา ๓๐๕ (๒) ทารกทุพพลภาพ พิการ</p> <p>จำเป็นต้องยุติการตั้งครรภ์เนื่องจากมีความเสี่ยงอย่างมากหรือมีเหตุผลทางการแพทย์อันควรเชื่อได้ว่าหากทารกคลอดออกมาจะมีความผิดปกติถึงขนาดทุพพลภาพอย่างร้ายแรง เช่น มีความพิการอย่างรุนแรง เป็นโรคทางพันธุกรรมอย่างร้ายแรง หรือทุพพลภาพประการอื่นอย่างร้ายแรง ได้แยกประเด็นของทารกออกมาจากหญิง และ ระบุความผิดปกติของทารกไว้ให้ชัดเจนว่าเป็นเรื่อง ทางกายภาพ ทางพันธุกรรม ทุพพลภาพ หรือทุพพลภาพประการอื่น (เช่น teratogenic effect จากยาที่ใช้ การติดเชื้อ เป็นต้น)</p> <p>(ก) ตามมาตรฐานวิชาชีพ แพทย์สามารถให้คำแนะนำทางทางพันธุศาสตร์ได้ด้วยตนเอง</p>

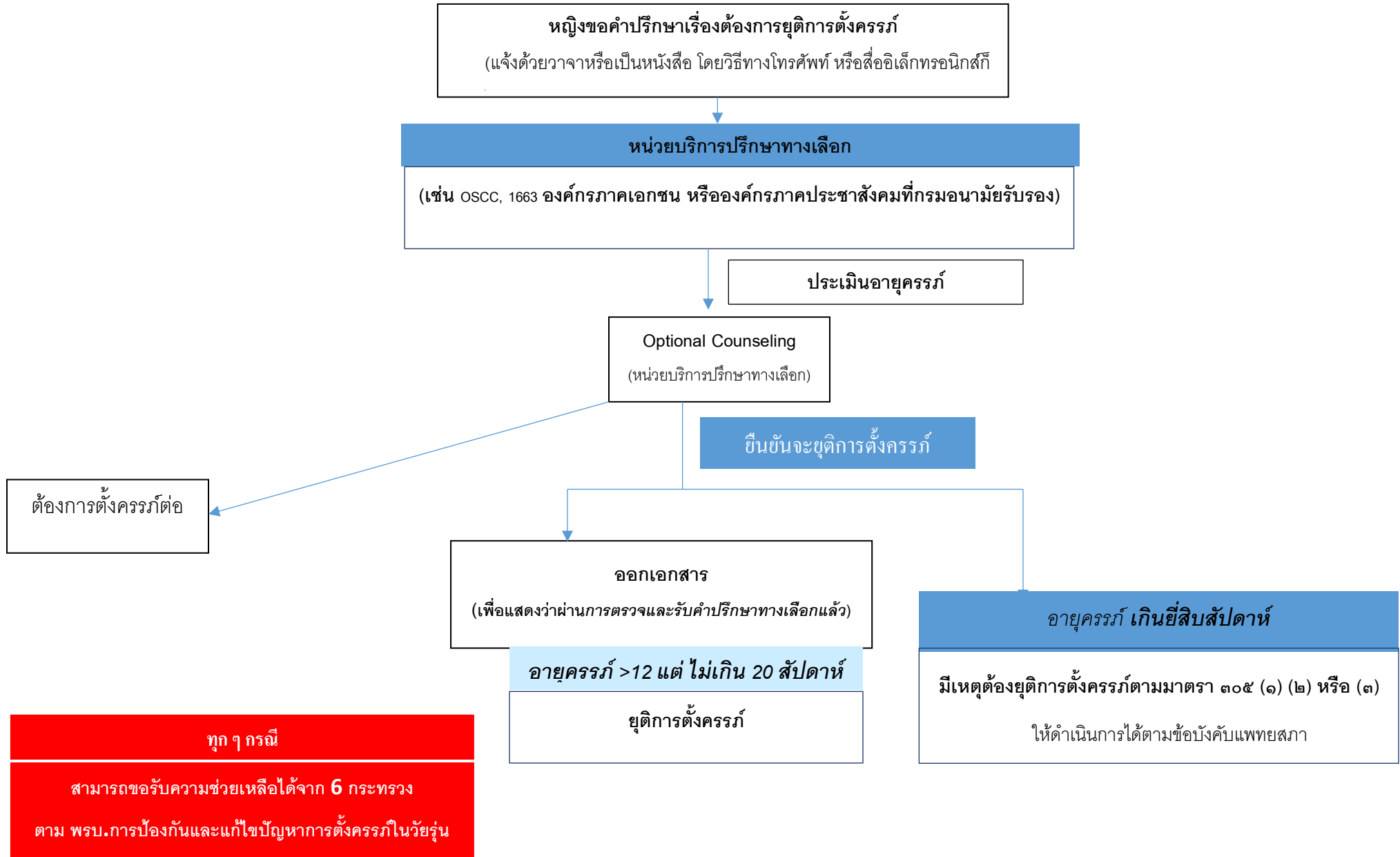
<p>ปกติถึงขนาดทุพพลภาพอย่างร้ายแรง เช่น มีความพิการอย่างรุนแรง เป็นโรคทางพันธุกรรมอย่างร้ายแรง หรือทุพพลภาพประการอื่น อย่งร้ายแรง</p> <p>(ข) มีการให้คำปรึกษาแนะนำทางพันธุศาสตร์ (genetic counseling) แก่หญิงตั้งครรภ์</p> <p>(ค) มีการบันทึกผลการตรวจ การให้คำปรึกษา หรือคำแนะนำทางพันธุศาสตร์ และข้อบ่งชี้ ไว้ในเวชระเบียน</p> <p>(ง) จะต้องได้รับการรับรองหรือเห็นชอบจากผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่ใช้ผู้กระทำการยุติการตั้งครรภ์อย่างน้อยหนึ่งคน</p> <p>(๓) การยุติการตั้งครรภ์ตามมาตรา ๓๐๕ (๓) แห่งประมวลกฎหมายอาญา หญิงต้องยืนยันเป็นลายลักษณ์อักษรต่อผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมว่าตนตั้งครร์กเนื่องจากมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ โดยหญิงอาจให้ข้อเท็จจริงประกอบการยืนยันดังกล่าวได้</p> <p>(๔) การยุติการตั้งครร์กตามมาตรา ๓๐๕ (๔) แห่งประมวลกฎหมายอาญา ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม สามารถยุติการตั้งครร์กได้ตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพเวชกรรม หรือแนะนำส่งต่อตามระบบ</p>	<p>(ข) ให้บันทึกผลการตรวจ การสืบค้น genetic testing อัลตราซาวนด์ การตรวจทางห้องปฏิบัติ คำแนะนำ และข้อบ่งชี้ไว้ในเวชระเบียน</p> <p>(ค) ต้องได้รับการรับรองหรือเห็นชอบจากแพทย์อีกคนที่ไม่ใช่ผู้ทำการยุติการตั้งครร์ก</p> <p>มาตรา ๓๐๕ (๓) ตั้งครร์กเนื่องจากมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ</p> <ul style="list-style-type: none"> - หญิงยืนยันต่อผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมว่าตนมีครร์กเนื่องจากมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ หมายถึงประมวลกฎหมายอาญา ลักษณะ 9 ทั้งหมด-ความผิดเกี่ยวกับเพศ (มาตรา 276 - 287/2) โดยไม่ต้องวินิจฉัยลงไปว่าอยู่ในมาตราใด - การยืนยันนั้น ให้หญิงยืนยันข้อเท็จจริงเป็นหนังสือ (ลายลักษณ์อักษร) เพื่อเป็นหลักฐานไว้กับผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมว่าเป็นการตั้งครร์กเนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ ซึ่งข้อเท็จจริงที่เป็นหนังสือนั้นกฎหมายไม่ได้เรียกร้องถึงขนาดว่าหญิงนั้นจำต้องดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมให้เสร็จสิ้นก่อนแต่อย่างไร - ข้อเท็จจริงประกอบการยืนยัน เช่น วันเวลาที่เกิดเหตุ พฤติการณ์ที่เกิดขึ้นมีอย่างไร (ตัวอย่าง เกิดจากการข่มขืนหรือ ถูกล่อลวง บังคับ ข่มขู่หรือ หญิงยินยอมแต่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี เป็นต้น - บางกรณีนี้อาจจะต้องมีการดำเนินคดีต่อ เช่น หญิงมีอายุต่ำกว่า 15 ปี นั้น การ counseling จะอยู่ในขั้นตอนหนึ่งของการให้ Option counseling และการดูแลหญิงที่จะยุติการตั้งครร์กแบบองค์รวมอยู่แล้ว (Comprehensive safe abortion care) <p>มาตรา ๓๐๕ (๔) กรณีอายุครร์กไม่เกิน 12 สัปดาห์</p> <p>หญิงซึ่งมีอายุครร์กไม่เกินสิบสองสัปดาห์ยืนยันที่จะยุติการตั้งครร์กด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง:</p>
---	--

<p>ของสถานพยาบาลโดยไม่ชักช้า</p> <p>(๕) การยุติการตั้งครรภ์ตามมาตรา ๓๐๕ (๕) แห่งประมวลกฎหมายอาญา ต้องมีเอกสาร แสดงว่าได้รับการตรวจและรับคำปรึกษาทางเลือกจากผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม และผู้ประกอบวิชาชีพอื่น ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด ในกรณีที่ต้องส่งต่อให้แนะนำส่งต่อ ตามระบบของสถานพยาบาลโดยไม่ชักช้า</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ควรมีการให้ข้อมูลคำปรึกษาทางเลือกแก่หญิงนั้น (Option counseling) เพื่อที่หญิงจะได้มีการไตร่ตรอง ทบทวน หลังทราบข้อมูลอย่างครบถ้วน รอบด้าน รวมทั้งมีช่องทางการช่วยเหลือจากหน่วยงาน ภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม (ตามพรบ.การป้องกันและแก้ไขการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ซึ่งมีทั้งหมด 6 กระทรวง) แล้วหญิงอาจเปลี่ยนใจและเลือกที่จะตั้งครรภ์ต่อ - การเลือกจะยุติการตั้งครรภ์ให้เป็นไปตามความประสงค์ของหญิงนั้น หรือแนะนำส่งต่อตามระบบของสถานพยาบาลโดยไม่ชักช้าเพราะอายุครรภ์จะมากขึ้น <p>มาตรา ๓๐๕ (๕) อายุครรภ์เกินสิบสองสัปดาห์ แต่ไม่เกินยี่สิบสัปดาห์</p> <ul style="list-style-type: none"> - มาตรา ๓๐๕ (๕) นี้กำหนดไว้เพื่อให้มีทางออกสำหรับกรณีที่หญิงอายุครรภ์เกิน 12 สัปดาห์ แต่ไม่เกิน 20 สัปดาห์ จะได้มีการไตร่ตรอง รับรู้ช่องทางของความช่วยเหลือ ซึ่งมีหลายมิติ และเป็นหน้าที่ของรัฐที่ต้องจัดทำให้ โดยอิงตาม พรบ.การป้องกันและแก้ไขการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น โดยมีหลักเกณฑ์เป็นไปตามที่รัฐมนตรีกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด - ขั้นตอนคือหญิงที่ต้องการจะยุติการตั้งครรภ์ให้แจ้งความประสงค์ดังกล่าวต่อหน่วยบริการปรึกษาทางเลือกที่กรมอนามัยให้การรับรอง เพื่อดำเนินการให้หญิงนั้นเข้าสู่กระบวนการตรวจและรับคำปรึกษาทางเลือก พร้อมได้รับเอกสารเพื่อแสดงว่าได้รับการตรวจและคำปรึกษาทางเลือกแล้ว - กรณีที่หญิงนั้นต้องการยุติการตั้งครรภ์ การบริการยุติการตั้งครรภ์ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของแพทยสภา พร้อมกับการดูแลแบบองค์รวม Comprehensive safe abortion care - มีความช่วยเหลือจาก 6 กระทรวง ตามที่ระบุไว้ในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ ในวัยรุ่น <p>หากหญิงมีอายุครรภ์เกินยี่สิบสัปดาห์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ให้หน่วยบริการปรึกษาทางเลือกดำเนินการเพื่อให้หญิงได้รับการดูแลช่วยเหลือหรือได้รับการจัดสวัสดิการสังคม ที่เหมาะสมแก่การตั้งครรภ์และเลี้ยงดูบุตรต่อไปตามประกาศนี้ - แต่หากมีเหตุยุติการตั้งครรภ์อื่น ตามมาตรา ๓๐๕ (๑) (๒) หรือ (๓) แห่งประมวลกฎหมายอาญา ให้ดำเนินการตามข้อบังคับแพทยสภา <p>ทั้งนี้ กรณีตามมาตรา 305 (1) – (3) หญิงสามารถยุติการตั้งครรภ์ได้โดยไม่มีข้อจำกัดเรื่องอายุครรภ์</p> <p>สรุปขั้นตอนการดำเนินการตามมาตรา ๓๐๕ (๕) เป็นไปตามตารางแนบท้ายนี้</p>
---	--

<p>ข้อ ๕ การยุติการตั้งครรภ์ในหญิงที่อยู่ในสภาวะที่เกี่ยวกับความผิดปกติทางร่างกายหรือจิตใจ ที่ไม่สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง ต้องได้รับความยินยอมจาก ผู้แทนโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือผู้ปกครองดูแล</p> <p>ในกรณีที่ไม่มีผู้ที่จะให้ความยินยอมแทนได้ตามวรรคหนึ่ง หรือมีแต่บุคคลดังกล่าวไม่ให้ความยินยอมโดยไม่มีเหตุอันสมควรหรือมีผลประโยชน์ขัดกันกับหญิง ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมอาจทำการยุติการตั้งครรภ์ให้หญิงได้หากเป็นไปได้เพื่อประโยชน์สูงสุดของหญิงนั้น</p>	<p>การตัดสินใจ/ หรือ ให้ความยินยอมนั้น</p> <ul style="list-style-type: none"> ● หญิงสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง ● กรณีที่ไม่สามารถทำได้ด้วยตนเอง เช่น มีความผิดปกติทางร่างกายหรือจิตใจ ให้ใช้ตามหลักกฎหมาย. ● ผู้แทนโดยชอบธรรม คือ ผู้ที่มีอำนาจปกครองผู้เยาว์โดยชอบด้วยกฎหมาย แม้ไม่ใช่พ่อแม่ที่แท้จริงตามสายเลือดกับผู้เยาว์....พ่อเลี้ยง แม่เลี้ยงที่จดทะเบียนรับผู้เยาว์เป็นบุตร หรือได้รับมอบอำนาจจากศาลให้ใช้อำนาจปกครอง พ่อเลี้ยงแม่เลี้ยงก็เป็นผู้แทนโดยชอบธรรม ..ผู้อนุบาล ผู้พิทักษ์ และผู้แทนตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ● ผู้ปกครองดูแลเป็นบุคคลที่ดูแลหญิงนั้นตามข้อเท็จจริง เช่น เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลในสถานพินิจ เป็นต้น ● ถ้าไม่สามารถดำเนินการตามข้อข้างต้นได้ให้แพทย์กระทำได้โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของหญิงนั้น
<p>ข้อ ๖ การวินิจฉัยอายุครรภ์ของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมให้เป็นไปตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพเวชกรรม</p>	<p>ข้อ ๖ อายุครรภ์</p> <p>ไม่กำหนดรายละเอียดเรื่องอายุครรภ์เพื่อไม่ให้เกิดความยุ่งยากในทางปฏิบัติ เพราะเป็นพื้นฐานของการดูแลผู้ป่วยของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมอยู่แล้ว เช่น คิดจากประจำเดือนครั้งสุดท้าย ขนาดมดลูก หรือตรวจด้วยอัลตราซาวนด์</p>
<p>ข้อ ๗ การยุติการตั้งครรภ์ตามข้อบังคับนี้ให้กระทำในสถานพยาบาลของรัฐและสถานพยาบาลเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล</p>	<p>ข้อ ๗ สถานที่ให้บริการ</p> <p>หมายถึงกระทำการยุติการตั้งครรภ์ได้ทั้งใน</p> <ul style="list-style-type: none"> ● สถานพยาบาลของ รัฐ / เอกชน ● คลินิกเวชกรรม ● การปฏิบัติเกี่ยวกับการยุติการตั้งครรภ์ทางการแพทย์ให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพเวชกรรม (เช่น Comprehensive Safe Abortion Care ขององค์การอนามัยโลก)
<p>๘ ให้นายกแพทย์สภาเป็นผู้รักษาการ และมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามข้อบังคับนี้</p>	<p>-</p>
<p>ประกาศ ณ วันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. ๒๕64</p>	

ตารางแนบท้าย

แผนภูมิตาม 305(5)

แบบฟอร์มรายงานการยุติการตั้งครรภ์ทางการแพทย์

๑. ชื่อสถานพยาบาล / โรงพยาบาล จังหวัด.....
 ๒. วันที่ทำการยุติการตั้งครรภ์ (ว.ด.ป.)
 ๓. ผู้รับบริการการยุติการตั้งครรภ์
HN./CN.อายุ
 - สถานภาพสมรส () โสด () คู่ () หม้าย () หย่า () ไม่ทราบ
 ๔. อายุครรภ์โดยทางคลินิก / อัลตราซาวด์สัปดาห์
 ๕. จำนวนบุตรที่มีชีวิต คน เคยแท้ง ครั้ง () แท้งเอง () ทำแท้ง
 ๖. เหตุผลที่ทำให้การยุติการตั้งครรภ์ตามมาตรา ๓๐๕ แห่งประมวลกฎหมายอาญา
() มาตรา ๓๐๕ (๑)
() หญิงตั้งครรภ์มีปัญหาสุขภาพทางกาย
() หญิงตั้งครรภ์มีปัญหาจิตใจ
ระบุโรค/อาการ
 - () มาตรา ๓๐๕ (๒) ทารกคลอดออกมาจะมีความผิดปกติถึงขนาดทุพพลภาพอย่างร้ายแรง
ระบุโรค/อาการ
 - () มาตรา ๓๐๕ (๓) หญิงมีครรภ์เนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ
 - () มาตรา ๓๐๕ (๔) หญิงมีอายุครรภ์ไม่เกินสิบสองสัปดาห์
 - () มาตรา ๓๐๕ (๕) หญิงมีอายุครรภ์เกิน ๑๒-ไม่เกิน ๒๐ สัปดาห์
 ๗. วิธีการที่ใช้ในการยุติการตั้งครรภ์ (ตอบได้หลายวิธี)
๗.๑ () ศัลยกรรม เครื่องดูดสุญญากาศ MVA, EVA
๗.๒ ใช้น้ำยา () Mifepristone and Misoprostol () Misoprostol
 ๘. การคุมกำเนิดหลังการยุติการตั้งครรภ์ครั้งนี้
() ไม่คุมกำเนิด () คุมกำเนิด ระบุ
 ๙. ภาวะแทรกซ้อนที่รุนแรงหลังการยุติการตั้งครรภ์ (ตอบได้หลายข้อ)
() ไม่มี
() มี () ติดเชื้อในกระแสเลือด () ตกเลือด () มดลูกทะลุ () เสียชีวิต
() อื่น ๆ ระบุ.....
 ๑๐. แพทย์ผู้รายงาน (ชื่อ-สกุลแพทย์ คำนำหน้าแพทย์) เลขที่ใบอนุญาตแพทย์ผู้รายงาน.....
- รายงานวันที่ (ว.ด.ป.)